keramiske noter 51/2020
26. årgang

Keramikkens Venner

Reviews · Besprechungen · anmeldelser · Besprechungen · Reviews
redigeret af Gunnar Jakobsen

Axel Salto på papir. Af Lars Dybdahl. Strandberg Publishing [Website: https://strandbergpublishing.dk], København 2019. 336 s. ill. litt. noter. indeks. ib. 349,95 kr.

Om Axel Saltos internationella berömmelse som keramiker ökat närmast explosionsartat sedan millennieskiftet, har hans verksamhet inom andra områden - som grafik, illustration och textiltryck - hamnat mer i skymundan. Det enorma marknadsintresset för hans stengods avspeglades i den påkostade antologin *Axel Salto: Stentøjsmesteren* (red. Susanne Bruhn & Pia Wirnfeldt) som gavs ut av Clay Keramikmuseum Danmark 2017 i både dansk och engelsk version. Där lyftes konstnärens keramik fram på ett sätt som i viss mån tilläts skymma den multidisciplinära praktik, med ivriga rörelser över material- och genregränser, som var typisk inte bara för Salto utan för modernismen som helhet.

Som ett välkommet komplement till nyss nämnda bok framstår den nya studien *Axel Salto på papir* av Lars Dybdahl, tidigare chefsbibliotekarie och forskningschef på Kunstindustrimuseet (Designmuseum Danmark) och författare till ett flertal designhistoriska böcker. I Dybdahls Saltobok är det inte keramiken som står i centrum, utan konstnärens arbete på papper, alltså hans insatser som grafiker, bokkonstnär, annons- och affischtecknare, tidskriftsredaktör och skribent. Stort utrymme ägnas också åt Saltos keramikskisser, varav många förtjänar att betraktas som konstverk i egen rätt. Det fullmatade kapitlet ”De keramiske tegninger” innehåller ett rikt urval skisser av hög konstnärlig halt från Arkiv for Dansk Design (Designmuseum Danmark), Royal Copenhagen Samlingen (Clay Keramikmuseum Danmark) och privata samlingar.

Den gedigna boken speglar författarens långvariga intresse för och kunskap om Salto och den epok konstnären tillhörde. Dybdahl var redan 1989 en ledande kraft bakom den stora Salto-utställningen *Det brændende nu* på Kunstindustrimuseet. Han var också redaktör och medförfattare till den katalog som gavs ut till utställningen och som trots sitt relativt ringa omfång länge utgjort ett standardverk för alla som intresserat sig för Saltos konstnärskap. När Dybdahl nu återkommer till Salto är det i stor stil, med en magnifik volym i kvartoformat, utgiven med stöd av inte mindre än nio fonder. Boken kombinerar en detaljerad konsthistorisk framställning med ett generöst visuellt material. Mycket av bokens bildmaterial har tidigare varit opublicerat, eller varit svårtillgängligt då det endast funnits i exklusiva trycksaker utgivna under Saltos livstid, och att det nu presenteras tillsammans med initierade texter är en kulturgärning av rang.

Salto är intressant idag inte bara som en konstnär som rörde sig fritt över disciplingränserna och stilmässigt växlade mellan en kraftfull expressionism och en mjukare, organisk modernism. Hans flitiga skrivande är också något som gör honom aktuell i vår tids syn på förhållandet mellan teori och praktik, där konstnärers språkliga utsagor kommit att tillmätas allt större betydelse. Idag förväntas unga konstnärer redan under sin utbildning kunna beskriva och problematisera sitt arbete i text. Även om Saltos keramik givetvis står på egna ben, ger hans självmedvetna och omsorgsfulla texter - med till exempel hans berömda, suggestiva beskrivning av *Den spirende stils* keramikpjäser som tillhörande en ”dæmonisk Familie” - ytterligare en dimension till verken. Dybdahl konstaterar att ”ikke nogen anden dansk keramisk kunstner har som han nedfældet sine tanker om keramik.” *Axel Salto på papir* innehåller vid sidan av sitt anslående bildmaterial också ett litet men fint urval av konstnärens egna texter.

Med hänsyn till bokens stora omfång förefaller det anmärkningsvärt att den avslutande bibliografin getts en ytterst kompakt grafisk form, där titlarna inte är tydligt skilda åt utan presenteras mer som ett flöde av text än som åtskilda poster i en förteckning. I boken används inte heller några typografiska markeringar

(som citattecken och kursiv stil) för att särskilja artikelrubriker från bok- och tidskriftstitlar, vilket gör den hårt sammanpressade bibliografin än mer svårläst. Det kan också beklagas, att författaren inte tagit tillfället i akt att inkludera en sammanhållen, illustrerad förteckning över Saltos grafiska blad. Dessutom saknas i bibliografin uppgifter om upplagorna på Saltos böcker och grafikmappar, vilket hade varit välkommen information. En del av uppgifterna går att hitta i bokens brödtext, men de hade med fördel kunnat tas med också i bibliografin. Randanmärkningar som dessa ska emellertid inte överskugga det faktum att *Axel Salto på papir* är en mycket rik och genomarbetad studie. Genom att rikta ljuset mot tidigare mindre uppmärksammade delar av Saltos verk ger författaren ett självständigt och tungt vägande bidrag till litteraturen om konstnären. Den storslagna boken som bör intressera alla som fångats av den särpräglade kraften i Saltos arbete.

Love Jönsson
Museichef, Rian designmuseum, Falkenberg